

Oikeusministeriö
Tanja Jaatinen

LAUSUNTO YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN 85 ARTIKLAA KOSKIEN OM 1/41/2016

Alma Media Oyj ("Alma Media") kiittää Oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausua työryhmän ehdotuksista lainsäädännön muutoksiksi tietosuoja-asetuksen 85 artiklan nojalla.

Muistiossa esitetään, että henkilötietojen käsittelyyn journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten ei sovelleta yleisen tietosuoja-asetuksen 7-21, 35-36, 44-50, 56 ja 60-63 artikloita. Alma Media tukee Oikeusministerin muistiossa esitettyä tavoitetta siitä, että nykytilaa vastaava tila säilytetään kansallisessa lainsäädännössä sekä pitää ehdotettuja poikkeuksia pääsääntöisesti kannatettavina. Alma Media katsoo, että muistiossa esitettyjen poikkeusten lisäksi alla esitetyt poikkeukset olisi kirjattava kansalliseen lainsäädäntöön sananvapauden ja riippumattoman median toimintaedellytysten turvaamiseksi.

5 artikla

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Muistiossa todetaan, että vaatimusta henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta, kohtuullisuudesta ja läpinäkyvyydestä sekä henkilötietojen minimoinnista ja täsmällisyydestä voitaisiin pitää sellaisenaan yhteensopivana 85 artiklassa säädettyjen tarkoitusten kanssa. Käyttötarkoitussidonnaisuuden, säilytyksen rajoittamisen ja osoittamisvelvollisuuden osalta muistiossa todetaan, että niitä sovellettaisiin soveltuvin osin.

Nykyisen henkilötietolain 2 lukua (henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet) ei lainkaan sovelleta henkilötietojen käsittelyyn toimituksellisia sekä taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten. Journalistiseen työhön kuuluu leimallisesti se, että tietoa kerätään, lähteitä haastatellaan ja juttuja valmistellaan viikkojen ja joskus kuukausien kuluessa tuomatta tätä valmistelua ulkopuolisten tietoon. Esimerkiksi kerättävien tietojen määrän tai tunnistettavuuden rajoittaminen (esim. pseudonymisoinnin kautta) tietojen minimoinnin periaatetta kunnioittaen taikka rekisteröityjen informointi läpinäkyvyyden periaatetta kunnioittaen, eivät ole yhteensopivia toimituksellisen prosessin kanssa, vaan periaatteiden soveltaminen rajoittaisi kohtuuttomasti sananvapauden käyttämistä. Näin ollen 5 artiklasta tulisi tehdä poikkeus eli sitä ei sovellettaisi henkilötietojen käsittelyyn journalistisia tarkoituksia varten.

6 artikla

Muistiossa todetaan, että käsittelyn oikeudellinen perusta ei vaikuttaisi seuraavan suoraan 85 artiklasta, jossa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus sovittaa yhteen sananvapauden ilmaisu ja henkilötietoja suoja. Tästä huolimatta henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta vaatimuksesta ei muistion mukaan näyttäisi olevan tarvetta säätää poikkeusta sananvapauden yhteensovittamiseksi henkilötietojen suojan kanssa.

Perusoikeuksien rajoitusten on perustuttava lakiin sekä oltava hyväksyttäviä ja riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määriteltyjä. Muistiossa esitetty tulkinta – se, että sananvapauden ilmaiseminen täyttää yleisen edun määritelmän taikka henkilötietojen käsittelyn oikeusperustana voisi olla rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen – on liian yleinen, eikä täytä edellä mainittuja edellytyksiä perusoikeuksien rajoittamiselle. Esimerkiksi oikeutetun edun osalta asetuksen resitaalit viittaavat siihen, että oikeutettua etu arvioidessa tarkastellaan mm. sitä, voiko rekisteröity kohtuudella odottaa henkilötietojen keruun ajankohtana ja sen yhteydessä, että henkilötietoja voidaan käsitellä tiettyä tarkoitusta varten. Journalismiin kuuluu ajoittain se, että juttuja valmistellaan luottamuksellisesti, eikä rekisteröity voi siten tietää tai odottaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä. Toisaalta ei voida myöskään olettaa, että toimitus vaikuttaisi näihin rekisteröidyn kohtuullisiin odotuksiin informoimalla henkilötietojen käsittelystä jutun ollessa valmisteluvaiheessa. Oikeutetun edun osalta myös mainitaan, että rekisteröidyn edut ja perusoikeudet voisivat syrjäyttää rekisterinpitäjän edun. Tällöin jouduttaisiin punnitsemaan osin vastakkaisia perusoikeuksia sen sijaan, että toimitus voisi vedota selkeään, lakiin kirjattuun perusteeseen henkilötietojen käsittelylle. Tämä on omiaan luomaan epävarmuutta ja voisi välillisesti johtaa sananvapauden kaventumiseen.

Nykyisen henkilötietolain 8 §:ää (käsittelyn yleiset edellytykset) ei lainkaan sovelleta henkilötietojen käsittelyyn toimituksellisia sekä taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten. Alma Media katsookin, että vastaava poikkeus tulisi sisällyttää tulevaan lainsäädäntöön joko niin, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklaa ei sovelleta taikka lakiin kirjataan peruste henkilötietojen käsittelylle toimituksellisia sekä taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten. Vastaavasti kansallisessa sääntelyssä tulisi todeta tunnistamistietojen käsittely keskustelupalstan ylläpitäjän toimesta lailliseksi ja siten tietosuoja-asetuksen tarkoittamalla tavalla lakiin perustuvaksi.

22 artikla

Oikeusministeriön mukaan artiklaa 22 (automatoituja yksittäispäätöksiä ja profiloitua koskevaa artiklaa) tulisi soveltaa henkilötietojen käsittelyyn journalistisia tarkoituksia varten. Tulkinta ei huomioi journalismin kehitystä, jossa osia journalistisesta työstä ja julkaisuprosessista on tarpeen enenevässä määrin automatisoida. Vaikka julkaisut eivät käytännössä aikaansaa suoria journalistisessa sisällössä käsiteltäviä henkilöitä koskevia oikeusvaikutuksia, julkaisuuden voidaan helposti katsoa vaikuttavan heihin 22 artiklassa tarkoitettulla tavalla merkittävästi. Journalismin voidaan digitaalisessa ympäristössä ennakoita kehittyvän entistäkin vuorovaikutteisemmaksi, jolloin julkaisun konkreettinen ilmiasu riippuu osaltaan myös kunkin käyttäjän itse tekemistä valinnoista. Tätä sananvapauden käytön kehityssuuntaa ei ole perusteltua vaikeuttaa 22 artiklan kaltaisella ehdottomalla kiellolla, ja näin ollen Alma Media katsoo, että asetuksen sääntöjä automatisoiduista yksittäispäätöksistä ja profiloinnista ei tulisi soveltaa journalistiseen henkilötietojen käsittelyyn.

25 artikla

Muistiossa todetaan, että 25 artiklaa (sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuojaja) tulisi soveltaa niiltä osin kuin tietosuojaperiaatteita sovelletaan tietosuojasetuksen nojalla journalistisissa tarkoituksissa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn nykytilaa vastaavan sääntelyn säilyttämiseksi.

Resitaalin 78 mukaan rekisterinpitäjän olisi hyväksyttävä sisäisiä menettelyjä ja toteutettava toimenpiteet, jotka vastaavat erityisesti sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatteita. Tällaisia toimenpiteitä voisivat olla muun muassa henkilötietojen käsittelyn minimointi, henkilötietojen pseudonymisointi mahdollisimman pian, tehtävien ja henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyys, sen mahdollistaminen, että rekisteröity voi valvoa tietojenkäsittelyä ja että rekisterinpitäjä voi luoda ja parantaa turvaominaisuuksia.

Aiemmin esitetyin tavoin Alma Media katsoo, että tietosuojaperiaatteiden (artikla 5) osalta tulisi säätää poikkeus. Samoin Alma Media katsoo, että sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan osalta tulisi säätää poikkeus niiden viitattaessa tietosuojaperiaatteiden toteuttamiseen. Journalistisissa prosessissa ei välttämättä voida minimoida tai pseudonymisoida tietoja, kertoa tietojenkäsittelystä rekisteröidyille läpinäkyvästi taikka luoda rekisteröidyille mahdollisuuksia valvoa tietojenkäsittelyä. Se, että juttuja voidaan valmistella ilman ennakkollista puuttumista tai rajoituksia, on edellytys sananvapauden toteutumiselle.

30 artikla

Artiklan 30 (seloste käsittelytoimista) osalta muistiossa todetaan, että poikkeusta ei vaikuttaisi olevan perusteltua säätää. Se, että toimitus joutuisi laatimaan selosteen, jossa se esimerkiksi kuvaa rekisteröityjen ryhmät ja henkilötietoryhmät, on käytännössä hyvin hankalaa, sillä juttujen sisältö ja kohteet vaihtuvat jatkuvasti. Se, että selosteen yhtenä tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisvalvonta (resitaali 56), olisi mahdollisesti ristiriidassa ennakkosensuurin kiellon kanssa. Ottaen huomioon edellä mainitut seikat sekä sen, että voimassaolevan henkilötietolain nojalla toimituksellisessa tarkoituksessa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn osalta rekisterinpitäjällä ei ole velvollisuutta laatia henkilötietolain 10 §:ssä tarkoitettua rekisteriselostetta, Alma Media katsoo, että myös artiklasta 30 olisi säädettävä poikkeus.

Artiklan 32 (käsittelyn turvallisuus) osalta Alma Media toteaa, että muistion esittämin tavoin poikkeusta ei ole tarpeen säätää. On kuitenkin huomattava, että tietojen jakaminen uutisorganisaatioiden välillä ja julkaistujen sisältöjen antaminen yleisön käyttöön arkistopalveluina kuuluvat nekin tavanomaiseen sananvapauden käyttöön.

Yhteenveto

Alma Media katsoo, että henkilötietojen käsittelyyn journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten ei tulisi soveltaa yleisen tietosuojasetuksen 5-21, 25, 30, 35-36, 44-50, 56 ja 60-63 artikloita.

Helsingissä 01. helmikuuta 2017

ALMA MEDIA OYJ

Mikko Korttila
Lakiasianjohtaja